

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא

דף מג.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה קטו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

הרהור זייער הוטין [א]. והבנתי אז מלשונו² הקדוש, ומתנועותיו הקדושים בעת שדיבר זאת, שאז נתגלה לו בהשגותיו הנוראות, עוצם פגם ההרהור ה"ו, שפגם מאד מאד ר"ל. וא"א לצייר זאת בכתב :

קטו סיפר שהיה לו התחזקות גדול בעבודתו. ולא הניח עצמו לבלבל כלל, ודרכו הי' שהיה בורר לו איזהו דרך ישרה איך להתנהג בעבודת ה', והתחיל להתנהג באלו ההנהגות ובאותו הדרך שבהר לו. והי' מתנהג באלו ההנהגות איזה זמן, וכל מה שהיו באים עליו מחשבות אחרות לבלבלו מהנהגה זאת, ולהתנהג בדרך אחר, לא הי' שומע לאלו המחשבות כלל, והי' דוחה את אלו המחשבות מדעתו, ולא הניחם ל'כנסם בדעתו כלל, רק הי' חזק ואמיץ בדעתו מאד. והיה הולך ומתנהג בדרך שבהר לו איזה זמן. אך אח"כ בהמשך הזמן, אחר כמה שבועות, חזר ובהר על דעתו איזה מחשבות שצריך להתנהג בדרך אחר, ואז אחר שכבר עבר זמן ארוך, אז יישב עצמו, ובהר לו איזה דרך וסדר אחר כפי שהי' נראה לו אז. אבל לא הניח עצמו לבלבל בכל פעם מעבודה לעבודה ומדרך זה לדרך אחר, רק הי' חזק לילך בדרך אחד זמן גדול כנ"ל :

קטז סיפר שכשהי' בארץ ישראל יספרו לו שם החשובים שהיו שם, שבאו ממדינות אלו וקבעו דירתם שם בא"י כמפורסם. וספרו לו שקודם שהיו בא"י, לא היו יכולים לצייר לעצמם שארץ ישראל היא עומדת בזה העולם. והיו סוברים שארץ ישראל הוא עולם אחר לגמרי לפי גודל קדושת א"י המבואר בספרים ומפורש בתורתנו הקדושה מעלת קדושת א"י כמה וכמה פעמים והתורה בעצמה מפרשת כל גבולי א"י לגודל מעלתה וקדושתה העצום והנורא מאד מאד. ע"כ לא היו יכולים לצייר לעצמם בעיניהם שא"י יהי' בזה העולם. עד אשר באו לשם וראו שארץ ישראל הוא בזה העולם ממש. כי באמת א"י הוא כמו מדינות אלו ממש, ועפר א"י הוא כמראה ודמות כמו עפר מדינות אלו ממש. כי מה שמביאין לפעמים עפר לבן משם, זהו רק במקומות פרטים וגם במדינה זו נמצא עפר לבן ועפר של נתר ככמה מקומות, אבל עיקר העפר בא"י הוא כמו עפר מדינות אלו ממש. כי באמת בדמות ותמונה אין חילוק כלל בין א"י ובין שאר מדינות להבדיל. ואעפ"כ היא קדושה מאד מאד בתכלית הקדושה עצומה ונוראה מאד. אשרי הזוכה להלך שם אפי' ד"א וכו' כאשר הפליגו רז"ל וכל הספרים בעוצם קדושתה הגדולה והנוראה :

וסיפר רבינו ז"ל זאת, כי הוא ענין נצרך מאד לכמה ענינים שבני אדם נכונים בהם בטעותים. כי יש מועים סוברים שצריכין להכיר את הצדיק או שאר דבר שבקדושה להכירו בפניו בצלמו ודמותו שיהי' משונה בדמותו ובתנועותיו דייקא. ובאמת לא כן הוא כי הצדיק הוא בדמות וצלם ככל האנשים ואין בו שום שינוי, ואעפ"כ הוא ענין אחר לגמרי ושאר בני

אדם אינם בדמותו כלל באמת לאמתו כמו שאמר רבינו ז"ל. שאיש הכשר נדמה שהולך עם כרכשות ודקין כמו שאר בני אדם ואעפ"כ הוא ענין אחר לגמרי. וכן א"י באמת היא מובדלת ומופרשת לגמרי משאר ארצות בכל עניני ובחיותי. ואמר רבינו ז"ל שא"י יש לה רקיע אחר משאר ארצות וכמובן בזוה"ק פ' תרומה [ז'] [ח']. אך אעפ"כ בגשמיות לפי מראה עיני האדם אין רואין שום שינוי בין א"י לשאר ארצות כי אם מי שזוכה להאמין בקדושתה יכול להבחין קצת ההפרש. כמו כן הצדיק והאנשים כשרים לערך שאר העולם, שבאמת הם דומים בכל תנועותיהם כשאר בני אדם בדמותם וצלמם ואין ביניהם הפרש בגשמיות לכל מראה עיני בשר [א]. ואעפ"כ באמת לאמתו אנו מאמינים שהם מופרשים ומובדלים לגמרי. כי איש כשר הוא ענין אחר לגמרי כנ"ל מכ"ש הצדיקים אמתיים³. וענין זה נצרך לכמה ענינים. והבן זה מאד :

קיז מזה שמבלבל את האדם כשנכנס לקדושה גבוה כגון כשמתקרב לצדיק האמת וכיוצא אזי דייקא יקרה לו **מקרה בלתי טהור** [ז'] ח"ו. כבר מבואר מזה במ"א. (י"שכשאדם⁴ נכנס לקדושה מתגבר עליו היצה"ר ביותר. כי כל מה שנכנס בקדושה יותר יש לו בכל פעם יצר הרע חדש גדול מבתחילה. עי' בליקוטי הראשון בס' ע"ב [ט'] ובמ"א [י']). ובאמת הבלבול הזה שטות. כי ממה נפשך. אם יקרה לו מחמת הרהור מי חייב בזה. ואין לו להתרעם כלל מאחר שהוא בעצמו גרם לו. ואם אינו מחמת הרהור, אזי בוודאי אינו סימן רע כלל [י']. כי אם הי' ענין רע לא היו רז"ל נותנין אותו לסימן יפה לחולה כשארז"ל (ברכות נו), שקרי סימן יפה לחולה. ובאמת אדרבא מחמת שנתקרב לקדושה גבוה מאד מחמת זה נזדמן לו. כי כל המצדיק א"ע מלמטה מצדיקין עליו ⁵מלמעלה שנאמר [ז'] **וכיראתך עברתך** כשרו"ל ותענית ה. [א']. נמצא כשאדם מצדיק עצמו ונכנס בקדושה מדקדקין עליו יותר [ז'] ומתעוררין עליו קיטרוגים ודינים ח"ו ומהשתלשלות הדינים נעשה היצה"ר כמובא במ"א (בס' עב הנ"ל) [א']. וע"כ אין לו להתרעם כלל על זה. כי אדרבא מחמת שנכנס לקדושה גבוה כזו, מחמת זה נתגרה בו היצה"ר, מהשתלשלות הדינים כנ"ל. וע"כ השבו רז"ל לנס גדול מה שלא אירע קרי לכהן גדול ביוה"כ [ז'], כמו שארז"ל (אבות פ"ה [ח']), כי מחמת שנכנס הכה"ג ביוה"כ לקדושה גבוה כזו לפני ולפנים, היה בוודאי עליו קיטרוגים והתגרות הרבה שמשם נמשך היצה"ר כנ"ל [ז'] ע"כ נחשב לנס מה שניצול הכה"ג ממקרה ביוה"כ. ועתה ראה והבן, איך יבלבל את האדם ענין הנ"ל, וכי יש לו להתרעם על שלא היה לו נס כמו לכה"ג ביוה"כ. **גם דע** שלפעמים יש באדם מומאה טמונה שאין יודעין לה שום תיקון מחמת שהיא טמונה ונסתרת בו, וע"כ זהו טובה מה שאירע לו כשמתקרב אל הקדושה, כי יוצאת ממנו המומאה הטמונה

תורה אור
שמואל-א כ (כו) ולא דָּבַר
שאל מאוקה ביום ההוא כי
אמר מקרה הוא בלתי טהור
הוא כי לא טהור: ס
תהלים צ (יא) מי יודע עו
אפי' וקִדְּוֹתֶיךָ עֲבָרְתֶיךָ:

¹ עיין שיחות הר"ן סימן קטא, ובהקדמה לתיקון הכללי, ועיין בעש"ט עה"ת פרשת כי תצא את יב יג. עיין יומא פה הוראה קרי עונותיו מחולים ועיין יביע אומר ח"ו א"ח סימן מד בשם מפרשים שדווקא בלא הרהור, עור ע"ש אריכות בענין הוראה ביום כיפור. גם עיין שבילי אמונה ה' ו' או יהיה לשפע המותר ואם לא יצא יזיק

² גם בתרלד - עליו מלמעלה, ומתורלו - עליו הדין מלמעלה (כלשון הגמרא)

³ תהלים צ' יא

⁴ שם בגמ' הן ג' דעות מאיזה פסוק ללמוד ורבינו נקט כא' מהן

⁵ עיין יבמות קכא: ב"ק נ. תקוני וחר לת. שעם הצדיקים מוקדק כחוט השערה

⁶ גם עיין תורה לה את א' ירד גבריאל ונעץ קנה בים

⁷ עיין חיי אדם ח"ב כלל קמה אות כב בנשמת אדם שם אות ב'. ועיין בעש"ט עה"ת כי תצא את יד.

⁸ משנה ה' ועי"ש תוס' יו"ט בשם מדרש שמואל. ועיין עלים לתרופה מכתב קעז גבור כמתיאש.

⁹ עיין בעש"ט עה"ת פרשת כי תצא את יד

⁸ כפי הנראה שמוכרחים להוזהר מאד מהרהור

⁹ בתשכ"ט - בלשונו.

¹⁰ מתורלו - ליכנס

¹¹ מתרצו - סיפור

¹² מתרצו - יכולין

¹³ גם בתרלד - הוא, ומתורלו - היא

¹⁴ גם בתרלד - ושאר, ומתורלו - ושאר

¹⁵ דף קנא: קנב. [אבל אינון דמתין בארעא קדישא לא מתין על ידא דההוא מחבלא, דהא ארעא קדישא לא

קיימא ברשו אחרא, אלא ברשו וקדושה בריך הוא בלחודין]

¹⁶ **ועיין זוהר ויקהל דף רט.** [ובכל רקיעא ורקיעא אית מננא, ואתפקד על עלמא ועל ארעא לאנהגא כלא,

בר ארעא דישראל דלא אנהיג לה רקיעא ולא חילא אחרא, אלא קודשא בריך הוא בלחודין]

¹⁷ מתרצו - רואים

¹⁸ עיין לעיל תורה רמג

¹⁹ מתורלו - אמיתיים

²⁰ לשה"כ שמואל-א כ כו

²¹ מוהר"ת בתקפא

²² מתרצו - שכשהאדם

²³ על מאמר הגמ' בסוכה נב כל הגדול מחבירו יצרו גדול

²⁴ עיין סוף תורה כה תורה מה תנינא ד"ה ודע שיש, ושיחות הר"ן עט.

מאמר לילך כסדר בעבודת ה'

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

נראה שרבנו כאן רומז לסוד גדול בבריאה עניין הכסדר, שכך הוא בניין הקדושה שיש סדר לדברים, א, ב, ג, ד, ועשר קדושות מקודש הקדשים ועד חוץ ארץ, וכך חייב להיות סדר בעבודת ה' וסדר בלימוד, ללמוד הש"ס ברכות שבת פסחים עירובין וכו', וכן ושלחן ערוך ללמוד הסימנים כסדר אורח חיים סימן א ואח"כ ב' וכן יו"ד ואהע"ז וח"מ. וכן בהתבודדות לתפוס מידה אחת להתבודד עליה זמן ארוך עד שירגיש ששיבר אותה ורק אח"כ עוד מדה וכמבואר בתורה נב/א.

שיחות

רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שנת תשלח פרשת נח מתייחס לתורה קטו תנינא ומדבר על קביעת עתים לתורה – ה'בעל דבר', כשאחד קובע לעצמו איזושהו סדר, קביעות בלימוד, בתפילה, בא ה'בעל דבר' ואומר לו: "לא כך, עשה לך דרך אחרת, תהיה לך תועלת גדולה יותר!" – וחפץ לבלבל את המחזיק אולם צריך להתעקש: "לא ולא! זו הדרך שבה אלך, זו הדרך שאני רוצה! אל תאמר לי שהדרך ההיא טובה יותר!".

(רמ"ב: אולי בכל זאת נפל בדעתו, ועבשיו יש לו דרך חדשה?) זה ש'נפל בדעתו' זהו מעשה 'בעל דבר' הוא רוצה להוריד אותו מדרך זו, לאחר מכן הוא יאמר לו שהדרך הזו גם היא איננה טובה ...! עשית לעצמך קביעות, קביעות בתורה ובתפילה, אחוז עצמך בקביעות זו! אחוז בזה זמן מה, לאחר שתהיה לך קביעות בדרך זו, תוכל לעשות קצת חילוף! אולם תיכף ומיד לבוא ולומר 'זו לא דרך טובה, זו לא דרך טובה', הוא תמיד יבלבל דעתך! הוא אף פעם לא ייתן לך לעשות קביעות בדבר אחד! זו היא דרכו, זה כל ענייני!

חז"ל אומרים: (שבת לא.) "קבעת עיתים לתורה", 'קבעת'! אל תתן לבלבל את דעתך בדברים אחרים, עשה לך קביעות ואחוז עצמך בקביעות זו! הבעל דבר שונא בתכלית שליחודי יש קביעות, הוא רוצה שתלמד היום 'עשרים דפי גמרא', אולם מחר כלום! צריך לומר לו: 'לא, היום אלמד 'שתי דפים', ומחר עוד 'שתי דפים', וללכת כסדר בקביעות! 'אני אתן לך ללמוד היום הרבה, אולם מחר אל תלמד כלום', לא! עשה לך קביעות בכל יום!! למד 'גמרא', 'שולחן ערוך', 'משניות', 'ספרי רבינו', במה שיש לך קביעות – שתהיה לך הקביעות בכל יום! 'תהילים', 'תפילות', 'התבודדות', עשה לך קביעות! 'לקביעות' יש חשיבות עצומה אצל הקב"ה! לכל אדם יש קביעות לשאר הדברים, 'אכילה', 'שתייה', 'שינה', יש לו קביעות – עשה לך קביעות גם בעבודת ה'!

ראיתי פעם בחלום את 'לייבעלע וועלסטאקער', הייתה לו בקיאות עצומה בספרים רבים, בכל עת הוא עיין ב'ספרים', הוא עיין בהרבה ספרים, הוא ידע ללמוד הרבה מאד! אלא מאי? הוא היה מעיין בהרבה ספרים, החליף, לא הייתה לו קביעות ללמוד 'ש"ס', ללמוד 'שולחן ערוך', הוא עיין בספרים צדדיים! ראיתי אותו בחלום לאחר הפטירה, הוא היה קצת עצוב! והוא אמר לי: 'בעולם האמת תובעים ממני, מדוע לא למדתי ש"ס ושולחן ערוך על הסדר!' – תובעים ממני!!! 'ידעתי שזהו חסרוני, הוא החליף, הוא למד ספרים, 'ספר זה', 'ספר זה', 'ספר זה'. 'תובעים ממני מדוע לא למדתי ש"ס ושולחן ערוך על הסדר'. ראיתי בחלום, הוא היה מאד מודאג, שאלתי: 'מדוע הנכס כל כך מודאגים – ר' לייב?' (והוא ענה לי): 'תובעים ממני מדוע לא למדתי ש"ס ושולחן ערוך על הסדר!'. הוא היה מסתובב, מעיין, ראיתי לוקח 'ספר זה', 'ספר זה'! זה לא קביעות! 'לחטוף' – אין לו 'לא את זה' ולא את זה! הוא היה יהודי למדן, אולם הוא יכול היה ללמוד ש"ס על הסדר, שולחן ערוך על הסדר, 'תובעים זאת ממני' – הוא אומר, תובעים ממני!

מדוע בא אליי חלום שכזה? כי צריך לספר זאת לעוד יהודים! שעוד אנשים ידעו שבעולם העליון תובעים מיהודי שיש לו שייכות ללימוד – הוא צריך לקבוע לו 'שיעור קבוע' בש"ס, בשולחן ערוך! שם תובעים – מדוע לא למדת ארבעה חלקי שולחן ערוך כסדר! (א' הזקנים הנכבדים: ובאם היה לו שעה התבודדות בכל יום גם יתבע?) אפילו אם יש לו 'התבודדות' – תובעים ממנו גם זאת!!! ... הקשב, זה מה שהוא אמר לי! 'תובעים ממני מדוע לא היה לי שיעור קבוע בלימוד ש"ס ושולחן ערוך', הוא היה למדן, אלא שהוא היה 'למדן מפוזר' עיין בספר זה, בספר זה, תמיד עיין בספרים, בכל פעם עיין בספרים אחרים! ככה הוא

כח כסלול תשפ"ו ירושלים

³ תורה נב – הינו, שבתחלה ירבה בתפלות ושיחות בהתבודדות בלילה בדרך יחיד פנ"ל, עד שיצפה לבטל זה הדבר, דהינו לבטל מדה ותאונה זאת. ואחר-כך ירבה עוד בהתבודדות הנ"ל, עד שיבטל מדה ותאונה אחרת. וכן ינהוג זמן רב בהתבודדות, בזמן הנ"ל, ובמקום הנ"ל, עד שיבטל הכל. ואחר-כך עדין נשאר ממנו איזה דבר וכו', ואחר-כך מבטלין גם זה, עד שלא נשאר ממנו כלום. ופרוש, כי יכול להיות אחר שבטל כל התאוות ומדות רעות, עדין נשאר ממנו כלום, דהינו שעדין לא בטל לגמרי הגאות והגסות, עד שנתחשב בעיניו לאיזה דבר. ועל-כן צריכין להתניגע ולהרבות בהתבודדות הנ"ל, עד שלא ינשא ממנו כלום, שיהיה בבחינת "מה" באמת, עד שיצפה לבחינת בטול באמת.

⁴ עי' עלים לתרופה מכתב ו': ... הלא ידעת כי רצוני בסדר הלמוד הוא ללמד בסדר דיקא, (עי' שיחות הר"ן ע"ו). ... לא כמו שנהגים בני הנעורים לחטוף בכל זמן הלכתא מיוחדת ... ונשארים קרן מקאן וקרן מקאן, וזה וזה לא עלתה בידם, ומאומה לא ישאו בעמלם, כי כאשר יגדלו אינם יודעים שום דין והלכה אפלו במקום אחד ...

נהג, היה לו טבע כזה! הכרתי אותו, הוא אף פעם לא ישב בידיים ריקניות, הוא למד, אולם כפי הנראה שם רוצים קביעות – יהודי למדן – שיהיה לך שיעור קבוע בש"ס, ושיעור קבוע בארבעה חלקי שולחן ערוך! (טעם זקנים לשה"ק גליון ט' עמ' כד)

שבחי מוהר"ן – אות ה – וכן היה נכנס בעבודת השם וכל עבודתו היה בהצנע גדול מאד מאד עד שלא ידע שום אדם ממנו כלל כי היה סתום וגנוז מאד. וכל עבודתו היה בסתר ובהצנע גדול. ועקר עבודתו בתחלה היה בפשיטות גדול בלי שום חכמות כלל רק בפשיטות גמור, וכל דבר ודבר שעשה הכל היה ביגיעה גדולה ובכח גדול ובמסירות נפש. ולא היה לו שום דבר עבודה שבא לו בנקל רק כל דבר ודבר בא לו ביגיעה גדולה מאד, שהיה מיגע עצמו כמה זמנים בשביל כל דבר ודבר מעבודת השם. והיה לו כמה וכמה עליות וירידות אלפים ורבות עד אין שיעור וערך:

והיה קשה וכבד עליו מאד מאד להתחיל לנסס בעבודת השם לקבל עליו על עבודתו יתברך. והיה רגיל להתחיל איזה ימים לעסק בעבודת השם ואחר כך נפל מזה וחזר להתחיל וחזר ונפל. וכן היה כמה וכמה פעמים עד שפעם אחד נתחזק אצלו שיהיה חזק מאד שיאחז בעבודת השם לעולם, ולא יסתכל על שום דבר בעולם. ומאז והלאה נתחזק לבו בה' ואף על פי כן גם אחר כך היה לו תמיד עליות וירידות הרבה מאד מאד רק שאחר כך היה חזק שלא יניח עבודתו יתברך לעולם אף על פי שיש לו ירידה לפעמים אף על פי כן יהיה מתחזק עצמו בעבודת השם יתברך בכל מה שיוכל:

שבחי מוהר"ן – אות ו – והיה רגיל להתחיל בכל פעם מחדש דהיינו כשנפל ממדרגתו לפעמים לא היה מייאש עצמו בשביל זה רק אמר שיתחיל מחדש כאלו לא התחיל עדין כלל לנסס בעבודתו יתברך רק עתה הוא מתחיל מחדש. וכן בכל פעם ופעם תמיד היה רגיל להתחיל מחדש, והיה לו כמה התחלות ביום אחד, שגם ביום אחד לפעמים נפל מעבודתו והיה מתחיל מחדש וכן כמה פעמים ביום אחד (עי' שיחות הר"ן מה):

שיחות מוהר"ן אות רסט – לענין הבלבולים שמבלבלים את האדם בעבודתו, שלפעמים נדמה שכך הוא צריך לעשות ולהתנהג, ואחר כך נדמה לו שלא כן היה צריך להתנהג רק בדרך אחר וכו' (עי' לעיל שיחה רנה), ולפעמים יש להאדם בלבולים גדולים מזה. ענה ואמר: מה צריכין להתבלבל, איך שעושים עושים ובלבד שלא לעשות רע חס ושלום. וויא מען טיט. טיט מען. אביא מעטיט ניט קיין שלעכץ חס ושלום:

שיחות הר"ן אות רנה – קל יותר לתן עצה לאחר, מלעצמו. כי כשהאדם בעצמו צריך לעצה קשה לו מאד. כי בתחלה חושב מחשבות ויש לו כמה סברות והוכחות שצריך לעשות ולהתנהג כך. ואחר כך כשנגמר בדעתו דרך זה, בתוך כך חוזר ועולה במחשבתו סברא אחרת. ובזה חוזר וסותר כל דרך העצה וההנהגה ראשונה שהיה בדעתו. ויש לו הוכחות וסברות רבות להפך ממש. אשרי הזוכה לעצה שלמה ונכונה מהשם יתברך באופן שלא יאבד עולמו בחנם חס ושלום:

שיחות הר"ן אות מח – ספר הרבה מענין גודל היראה והקדושה שהיה לו בילדותו שהיה זריז וקדוש מאד. ואמר שהיה מתחיל כמה פעמים ביום אחד, הינו שהיה מתחיל להיות איש כשר, שמעתה יעבוד את השם יתברך ואחר כך באותו היום עצמו נפל מזה ונפל לתאות אכילה וכיוצא, וחזר והתחיל באותו היום פעם אחר שמאיתו השעה יהיה איש כשר וכו' ונפל וחזר והתחיל מחדש, וכן היה כמה פעמים ביום אחד. וכבר שמענו ממנו כמה פעמים שהיה לו כמה התחלות שבכל פעם התחיל מחדש לעבד את ה' (עי' שבחי הר"ן ו):

וזהו כלל גדול מאד בעבודת ה' לבל יניח עצמו לפל חס ושלום מחמת שנפל מאיזה עבודה או מתפלה בכונה, או שנפל למקום שנפל חס ושלום. עם כל זה יחזק את עצמו בכל האפשר ויתחיל בכל פעם מחדש כאלו היום התחיל להתקרב להשם יתברך. ואף אם יהיה כן כמה פעמים דהיינו שיהיה לו חס ושלום כמה וכמה נפילות מעבודתו יתברך, עם כל זה יתחיל בכל פעם מחדש אפילו כמה וכמה פעמים ובלא זה אי אפשר להיות איש כשר באמת ולהתקרב להשם יתברך באמת:

וכל זמן שאינו חזק בדעתו שתמיד ימשך עצמו להשם יתברך בכל מה שיוכל בין בעליה בין בירידה חס ושלום, אפילו אם תהיה הירידה חס ושלום איך שתהיה אף על פי כן יהיה חזק ואמיץ בדעתו למשך ולהשתוקק ולהתגעגע תמיד אליו יתברך, ולצדק ולהתפלל ולהתחנן אליו יתברך תמיד, ולעשות מה שיוכל בעבודת ה' בשמחה, אפילו אם יהיה איך שיהיה, כל זמן שאין לו התחזקות הזאת באמת אי אפשר לו להתקרב להשם יתברך באמת:

וכל כך הוא צריך להתחזק עד שהוא מוכרח להיות מרוצה לעבד את ה' תמיד כל ימי חייו על מנת שלא לקבל פרס. כי לפעמים נדמה להאדם שרוחק שהוא יזכה לחיי עולם הבא לפי גדל התרחקותו מהשם יתברך, אף על פי כן יהיה מרוצה לעשות מה שיוכל בעבודת ה' בלא עולם הבא. ואפילו אם נראה לו שיהיה לו גיהנם גם כן חס ושלום, יהיה איך שיהיה הוא מחויב לעשות את שלו תמיד בעבודת ה' כל מה שיוכל לעשות ולחטף איזה מצוה או תורה ותפלה וכיוצא, וה' הטוב בעיניו יעשה. וכעין מה שמספרים בשם הבעל שם טוב זכר צדיק לברכה, שפעם אחת נפל בדעתו מאד מאד עד שנדמה לו שבודאי לא יהיה לו עולם הבא חס ושלום ולא היה לו במה להחיות את עצמו כלל, ואמר: אני אוהב את השם יתברך בלא עולם הבא. וכל אדם אפילו איש פשוט אי אפשר להיות איש כשר באמת כי אם כשיכול לעמוד בכל כנוזר לעיל. ואפילו ביום אחד צריך לחזק את עצמו כמה פעמים ולהתחיל בכל פעם מחדש כנ"ל עד אשר יזכה ברבות הימים לילך בדרכי ה' כסדר אמון:

עד כאן השיחות

לקוטי הלכות

אין

קושיות

- א. ודרכו הי' שהיה בורר לו איזהו דרך ישרה איך להתנהג בעבודת ה', – צ"ע משבחי הר"ן אות ו' והיה לו כמה התחלות ביום אחד. צריך לומר אדרבה שכל פעם התחיל מחדש באותה דרך דייקא ולא בחר דרך חדשה כיון שבזו נפל.
- ב. וכל מה שהיו באים עליו מחשבות אחרות לבלבלו מהנהגה זאת, ולהתנהג בדרך אחר, לא הי' שומע לאלו המחשבות כלל – צ"ע משיחות הר"ן רסט שאמר מה צריכין להתבלבל, איך שעושים עושין ובלבד שלא לעשות רע חס ושלום. הרי מפורש שאין צריך כסדר דווקא. – פשוט שזה נאמר למי שהחיוב לנהוג כסדר מפיל אותו מעבודת ה'.
- ג. אך אח"כ בהמשך הזמן, אחר כמה שבועות, חזר ובא על דעתו איזה מחשבות שצריך להתנהג בדרך אחר – צ"ע כיון שיש לו סדר בגמרא ש"ע תנ"ך משניות התבודדות ספרי רבנו שיחת חברים הכל כסדר שלימד אותנו רבנו, מה יש עוד לשנות בזה מדרך לדרך? ואולי מסתפק בכל פעם כמה זמן ללמוד כל ספר, או כגון שלומד בעיון ומסתפק באיזה מפרשים לקבוע לו סדר. או איזה מקום וזמן לקבוע להתבודדות. וכמה לאכול ומתי ומה לאכול ומה לא לאכול. וכיו"ב.
- ד. שהיה בורר לו איזהו דרך ישרה איך להתנהג – צ"ע כגון לימוד ש"ע, האם גם מהסוף להתחלה או בדילוג קבוע ומסודר הוא כסדר? נראה פשוט שיש לזה שם סדר, אבל בלימוד יש עניין גדול להתחיל מהתחלה כסדר ולא סדר אחר.
- ה. בעניין הלימוד כסדר צ"ע האם כל מקצוע בפני עצמו או גם כשיש לו סדר בספר אחד וממנו מגיע לאחרים שלא כסדר? כגון שלומד גמרא או ליקוטי מוהר"ן בעיון ומתוך העיון מגיע לכל שאר ספרים שלא כסדר. ראה בגמ' ע"ז יט: ט"ז¹ לעולם ישלש לימודו מקרא משנה וגמרא, ועי"ש ריטב"א שזה דווקא בתחילת לימוד כדי שיהיה לו בקיאות אבל אח"כ ילמד בעיקר גמרא עי"ש. ועי"ש תוס' ו' נראה לרבנו תם שאנו שעוסקים בתלמוד בבלי דיינו כי הוא בלול מהכל. וראה שם גם מהרש"א שמקשה מבבא מציעא שם מואר שמגיל טו יעסוק בגמרא ותיריך שיוצא במה שאומר בכל יום פסוקי הקרבנות ופרק איזהו מקומן.
- ו. ראה לעיל בשיחות שרבי לוי יצחק זצ"ל ראה בחלום את 'ליבעלע וועלסטאקער שהיה עצוב וסיפר לו "תובעים ממני מדוע לא למדתי ש"ס ושולחן ערוך על הסדר". אע"פ שהיה תלמיד חכם גדול ותמיד ראו אותו עם ספר ביד, תבעו אותו על הסדר – וקשה להניח שממש לא היה לו סדר שהרי ההתמדה היא מכח הסקרנות שהיא נובעת מאיזה סדר באיזה ספר אחד שממנו יוצא לעיין בהרבה ספרים, וא"כ צ"ע מדוע תבעו אותו? ונראה שאעפ"כ תבעו אותו על שלא היה לו סדר גם בגמ' וש"ע. וכמו שציוה רבנו ללמוד בכל יום ש"ע על הסדר². וידוע שספר חק לישראל תיקן האריז"ל כדי שלכל אחד יהיה סדר קבוע בכל יום בחומש נביאים כתובים משנה גמרא הלכה זוהר ומוסר.
- ז. רבנו מדבר כאן על תקיפות בהנהגת עצמו שיהיה שומר על סדר בעבודה – צ"ע הרי עבודת ה' היא בדרכי התשובה, ומבואר בכוננות ליל הסדר שהתחלה היא דייקא בהארה שלא כסדר וכן יציאת מצרים היתה

¹ עבודה זרה דף יט: אמר רב תנחום בר חנילאי לעולם ישלש אדם שנתיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד מי ידע איניש כמה חיי כי קאמרינן ביומי.

רש"י – ביומי – ב' ימים מקרא וב' ימים משנה וכו' וכן כל שבוע ושבע:

ריטב"א – ומהדרינן כי קאמרינן ביומי, ויש מפרשים ימי השבוע דבהא לא אמרינן מי ידע כמה חיי, ויש מפרשים שיחלוק כל יום ויום לשלשה חלקים, מיהו לכולהו פירושי אינם חלקים שוים, אלא שילמוד משלשתן אבל כל אחד כפי מה שצריך ומועיל יותר, ואומר רבינו נר"ו שאין זה אלא בתחלת תלמודו של אדם אבל כשהאדם עומד על תלמודו, ודאי צריך שיתן רוב זמנו בתלמוד, ושישלים פרשיותיו עם הצבור בכל שבת ויעיין מעט בנביאים וכתובים לפעמים:

² תוספות על עבודה זרה יט: – ישלש אדם שנתיו וכו' אלא ליומי. פ"ה ב' ימים מקרא ב' ימים משנה וב' ימים תלמוד ולשון ליומי דחקו לפרש כן מיהו אכתי איבא לאקשוויי מי ידע כמה חי לכך נראה ליומי בכל יום ולכך תקנו פסוקי התמיד ומשנת איזהו מקומן ובריייתא דרבי ישמעאל ונראה לר"ת דאנו שעוסקין בתלמוד בבלי דיינו כי הוא בלול במקרא במשנה ובתלמוד כדאמרינן בסנהדרין (דף כד.) בבב' בלולה במקרא בלולה במשנה בלולה בתלמוד:

³ שיחות מוהר"ן אות קפה – וזאת היתה הנהגה הכללית שצוה והזהיר את כולם. דהינו ללמוד פוסק בכל יום. אפלו ביום שאין לו פנאי ילמד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" בכל מקום שהוא. ואמר שהוא חיוב גדול על כל אחד מ'ישראל (שטו):

שיחות מוהר"ן אות כט – ועל למוד הפוסקים הזהיר מאד מאד ביותר מכל הלמודים. (נב) וראוי ללמד כל הארבעה "שולחן ערוך" (נג) כולם מראשם עד סופם כסדר (נד). אם יכול ללמד כל הארבעה שולחן ערוך עם כל הפרושים הגדולים מה טוב. ואם לאו על כל פנים ילמד כל הארבעה "שולחן ערוך" הקטנים: והוא תקון גדול מאד מאד. כי על ידי חטאים נתערב טוב ורע, ועל ידי למוד פוסק שמברר הכשר והפסול המותר והאסור הטהור והטמא על ידי זה נתברר ונפרש הטוב מן הרע וכמבאר במאמר ראיתי מנורת זהב ובשאר מאמרים מעלת למוד הפוסקים (נה): ואמר: שכל איש ישראלי מחויב ללמד בכל יום ויום פוסקים ולא יעבר. ואף אם הוא אנוס ואין לו פנאי, ילמד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" באיזה מקום שהוא אפלו שלא במקומו שהוא עומד עתה בשולחן ערוך. כי צריך ללמד איזה דין ב"שולחן ערוך" בכל יום ויום כל ימי חייו. וכשאינו אנוס ילמד כסדר כל הארבעה "שולחן ערוך" מדי יום ביומו וכשיגמר ויסים הארבעה "שולחן ערוך" יחזר ויתחיל ללמדם כסדר. וכן ינהג כל ימי חייו (נו):

בחפזון בלא סדר¹, וכמבואר בלק"ה² שזה בחי' בעל תשובה שמקבל אורות שהן הפך הסדר למעלה הרבה ממדרגתו. – ראה תורה ו' שרק בתחילה לזמן קצר מאד מתנהג עמו הקב"ה שלא כסדר³ כדי להוציא מאחיות הקליפה, ומאיר לו אור גדול כדי שמכח הרשימו שלו ירוץ בכוחות עצמו לשוב כסדר ולהשלים מה שהחסיר, וזה בחי' ליל הסדר שמיד למחרת התחילו מ"ט ימי הספירה כסדר לתקן מדה אחר מידה כל יום מדה אחת.

ח. צ"ע כי עזות היא שלא כסדר שיוצא ממחיצתו בחופזה ואיך תיתכן עזות דקדושה? – אדרבה זה ההבדל בין עזות דסט"א שיוצא ממחיצת הסדר להיכן שלבו חפץ, אבל עזות דקדושה היא שיוצא ממחיצתו לעלות מדרגה דרגה, דהיינו יציאה ממחיצה קטנה למחיצה שמעליה דייקא, ולא להרוס למחיצה גבוהה מדאי.

ט. צ"ע מי שיש לו סברא חזקה לשנות כבר בתחילה עד כמה צריך להיות תקיף? ערום יעשה בדעת (משלי יג טז)⁴ שהרי יתכן שטעה אבל עצת היצר לומר שוב ושוב שטעיתי.

י. ומה יעשה כשהסדר הוא על חשבון אחרים – חז"ל אמרו שבין אדם לחברו מקפיד הקב"ה יותר מעל כבודו וחז"ל אמרו (עירובין כב.) אין התורה מתקיימת אלא במי שמתאכזר על בני ביתו, וחז"ל אמרו שאכזריות היא מדה רעה מאד והיא מחוסר דעת (תורה כא לשון מוהרנ"ת ותורה ח תנינא אות ב) הפך הרחמנות שהיא הדעת (תורה ק"ט). ונ"ל שאם אדם באמת אכזרי על עצמו בלימוד בהתמדה וממעט בתענוגים אזי גם כשמתאכזר על בני ביתו במידה מוחלים לו⁵ וזוכה לתורה, אבל כאמור אכזריות היא מדה רעה וצריך הרבה ישוב הדעת בזה.

יא. בניין הקדושה הוא כסדר – צ"ע הרי גם בגהנם המדורים הם כסדר עשה מדורין אחד מעל השני התחתון קשה מהעליון ממנו. גם הגרמנים עבדו בסדר מופתי עד שהסדר היה חשוב להם יותר מהתכלית להרוג יהודי. וצריך לומר שזה לעומת זה ומה שנאוי עליהם הוא הסדר שבקדושה דייקא. שהרי ממש בלא סדר כלל אי אפשר לנהל שום דבר והרי הם צריכים לנהל מלחמה בקדושה.

יב. צ"ע הכסדר הוא דווקא בהליכה כגון בלימוד מסימן לסימן או גם בעמידה? הקובע מקום לתפילתו שלא יהיה מתפלל פעם כאן ופעם שם שלא כסדר. וביאר האריז"ל⁶ שזה כמו מי שרוצה להפיל חומה שיצליח רק אם יכה בה בקביעות רק במקום אחד ולא פעם כאן ופעם שם. ויש בזה מעשה מאדם פשוט שהי הנהוג בקביעות לומר תהלים במקום שקנה לו לקבר, ופעם עבר שם צדיק גדול ואמר שמרגיש קדושה גדולה ורצה להקבר שם, הרי שהקביעות חוקקת קדושה במקום.

הקדמה

רבנו אומר שאדם חייב שיהיה לו תקיפות גדולה בהנהגת עצמו, כי היצה"ר מאד לא נחא ליה כשיש לאדם סדרי לימוד וסדרי עבודת ה', וכמ"ש (איוב י כב)⁷ "צלמות ולא סדרים"

¹ שמונת פרק יב (לו) סכותה כשש מאות וגו'. עיין שם ביאור העמק דבר – מרעמסס יצאו מעורבבים ולא היה שעה לעשות סדרים ולעמוד על המספר שהרי יצאו בחפזון של עצמם בבוקר. אבל בסכות עמדו על המנין ונמצאו שש וגו'.

הביאור נ"ל כי יציאת מצרים השלב הראשון היה מרעמסס לסוכות ותחילת המהלך של בע"ת הוא דילוג בבחי' איה ובבחי' סיוע מלעילא בחי' האור של ליל הסדר לכן היציאה ממצרים היתה ללא סדר אבל מיד בסוכות נכנסו לסדר לבחי' מט בחי' ספירת העומר מדרגא לדרגא בכל יום לברר עוד מידה להכניסה לסדר.

² לק"ה ראש חודש ג' ג'

³ עיין שם שמי שמזמן עצמו לתשובה מאיר לו שם אהי-ה מבינה עלאה עולם התשובה כסדר, וזה עצמו לא כסדר כי הוא אור גדול הרבה ממדרגתו, (בחי' ליל הסדר) ומיד חוזר שם אהי-ה ומאיר לו שלא כסדר בבחי' אחור (א, אה, אהי, אהי-ה) כדי שהוא מכח השם שהאיר לו כסדר שלא כסדר יתקן מדותיו כסדר.

⁴ משלי פרק יג (טז) כָּל עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְדַעַת וְכֹסֵל יִפְרֹשׂ אָוֶלֶת:

מלבי"ם (טז) כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת – כבר בארתי למעלה (י"ב כ"ג) שהערום כוסה דעת, שמטבע הערום לכסות את הדעת ולא יגלה לזולתו מה שיודע, ובכל זאת כל ערום יעשה בדעת, לא יעשה שום דבר על הספק עד שידע בידיעה ברורה אם מעשהו נכון ואם יכוין אל התכלית, כי זה מטבע הערמה שלא ילך בחשך ובספיקות כמ"ש חכמת ערום הבין דרכו וכמש"ש, והכסיל הוא מי שנלוז מחקי החכמה בעבור תאוותו הגם ששיג חקי החכמה יטיל בהם ספקות כדי שיוכל לעשות כפי תאוותו, ואמר שם ולב כסילים יקרא אולת, שמלבד שאינו מכסהו יקרא ויפרסם אותו, ופה אמר שיפרוש אולת כמו ופרשו את השמלה שיפרש כל צדדי הספיקות שלו ויעשה מעשהו בחשך מפני האולת הפרושה על כסלותו:

⁵ כך נראה לי ממה שמצינו צדיקים קפדנים כגון רבי ברוך ממעזבו ורבי נפתלי ועוד שלכאורה היא מדה רעה מאד מה שלא מעביר על מדותיו אלא כיון שמדרתו גבורה ומתנהג בה גם כלפי עצמו אזי מוחלין לו. וצ"ע בזה עוד.

⁶ בספר טעמי המנהגים עמוד עא (עינינו בית הכנסת אות קטו בהערה שם בשם ספר הגן ודרך משה) מביא משל נאה בכתבי האריז"ל למלך שרוצה ללכוד חומת העיר ורוצה לעשות נקב בחומה אזי לוקח קנה השריף שקורין (דיא ביק"ש) ויורה כמה פעמים במקום א' עד שינקב החומה. אבל אם הוא טפש ויורה פעם א' כאן ופעם א' במקום אחר אז החומה נשאת שלימה. ולא יועיל כל פעולותיו שעשה.

⁷ איוב פרק י' (כב) אַרְצֵךְ עִפְתָּה | כְּמוֹ אֶפֶל צִלְמֹת וְלֹא סִדְרִים וְתַפֵּס כְּמוֹ-אֶפֶל: (פ)

חלקת מחוקק (אלשיך) – והטעם למה קראתי אל העולם הזה ארץ חשך וצלמות הוא כי הלא ארץ עיפחה ואורה שלה היא כמו אופל כי אור טובות העולם הזה מאפיל לפני בעליו להחטיאו כי ישמן ויבעט שלא יבצר מבעל הון עון אשר חטא באופן שאורה כמו אופל למו ומה גם עתה כי שלש רעות לפני אחד צלמות צרותי ב' ראותי כי לא סדרים כי יש צדיק ורע לו רשע וטוב לו. ג' כי בשום שכל להאיר עיני במבוכה זו ואחשוב מצאתי הארה מזה היא כמו אופל כי יסתבכו קושיות באופן אשר באופל וזהו ותופע כמו אופל:

בתורה פב תנינא דיבר על כסדר והפך הסדר שהם איש ואשה שפלות וישות, אמנם שם העיקר היה הסדר והיפוכו דהיינו אבגד ותשרק. כאן רבנו מדבר על סדר בעבודת ה', ובבחי' זו גם תשרק הוא בחי' סדר, כי העיקר לא לקפוץ מעניין לעניין בלי שום סדר. אבל אינו הסדר הנכון, כי עיקר הסדר הוא כסדר ממש א,ב,ג,ד, וכו', כי כך הוא סדר הקדושה. וכך גם הדברים מסודרים היטב בזכרון.

נראה לבאר שלבד מהתועלת שבסדר הקבוע, הוא יסוד הקדושה בעצם הבריאה. כי ראשית בריאת העולם היה שבתוך חלל הפנוי שהוא הפך הסדר, נכנס קו קומת אדם קדמון, שיש לו ראש גוף ורגלים, דהיינו סולם מסודר של קדושה, וכן בעולם יש עשר קדושות מאבן השתיה עד חוץ לארץ, כמבואר במשנה כלים פ"א משנה ו עד ט'. ויש בהן לוי ישראל. וקורח ועדתו אחרי שנפלו אמרו/י¹⁷ רב לכם כל העדה פלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשא על קהל ה', כי נאחזה בהם הסט"א ששונא סדרי קדושה.

לקדושה יש מקום, כנ"ל מקודש הקדשים צוואר העולם שער השמים עד חוץ לארץ, עשר קדושות זו לפנים מזו, וזה בחי' קביעות מקום, וסדר קבוע, היפך הבלבול והאי סדר שהוא הגהנם כמ"ש (איוב י' כב) "אופל צלמות ולא סדרים" ופרש"י צלמות היא ולא סדרים בה (שאינן שם סדרי אדם כלומר מנהגים שאינן שם יישוב ואור שלה כמו אופל הוא): עכ"ל.

וכך נברא העולם שאל החלל הפנוי מסדר, המשך קו של קומת אדם קדמון דהיינו סדר קדושה, (ראש גוף ורגלים) כי כל היותר קרוב לתחילת השתלשלות הקו לתוך החלל, שם קדושה יותר, כי שם מאיר יותר אור הסובב (שהוא למעלה מהסדרים), וככל שיוורד הקו לתוך החלל, כך נחלש אורו, עד שבקצהו ממש הוא רחוק ביותר מהמקור ועל כן חשוך ביותר, אבל מאידך הוא קרוב ביותר לסובב בצד השני, אבל זו קירבה שמפסיק ביניהם חלל פנוי, כמבואר בתורה רו טעיתי כשה אובד. ומבואר במנחות כט שמי שיצא מהקדושה והסדר, לא מסתייע מילתא לחזור בכוחות עצמו דרך הפתח שממנו יצא ונפל, (דהיינו לחזור ולעלות כסדר בקו) לכן אין עצה אלא להתחיל שלא כסדר להתקשר לסובב דייקא מהצד של החלל הפנוי, דהיינו לצעוק "איה" "איה" מקום כבודו" (תורה יב תנינא) שזה בחי' דילוג על החלל, כי "איה" הוא חיפוש בחושך, היא צעקת הלב שבוקעת וקודרת/י¹⁸ אפילו את טורא דחשוכא שבחלל הפנוי, והצעקה הזו מעוררת בחי' פלא (בינה כתר דז"א) מעולם התשובה, שזה בחי' אי סדר דקדושה, שפוסח שלא כסדר על כל המדרגות ומאיר לו אור גדול מאד ומסתלק, כדי שישוּב מכח הרשימו שהאיר לו שלא כסדר, לתקן מדותיו לאט לאט יום אחר יום כסדר.

וראה סוטה מט.י¹⁹, ונראה לבאר שמיום שחרב הבית המקדש נתקלקלו הסדרים "בבקר אומר מי יתן ערב ובערב מי יתן בקר" והיינו כנ"ל שהסט"א אין לה חיות כלל ורק מחפש אולי במקום אחר וזמן אחר יהיה לו חיות, וזהו צלמות, כשאינן סדרים. וע"כ עומד העולם על קדושה דסידרא, דהיינו שיש סדר לקדושה, ואזי הקב"ה מופיע ומתגלה מהאופל.

ועל כן צריך לדעת שמחשבות רעות הן יצה"ר שבלב (תורה מט) וכשנפול במחשבתו סדרי לימודו או סדרי בעבודת ה' אינן טובות, צריך לחשוש שאדרבה כיון שהן כסדר לא נחא לסט"א, והמחשבות שבלבו הן יצה"ר המסית ומדיח בלחישתו להתחיל סדר חדש, וכשמתחיל, שוב הוא מסית ומדיח לסדר אחר, כמו הנחש שדרך הילוכו היא לימין ולשמאל, כי לא שייך בו סדר ישר. נמצא שההקפדה על סדרי הלימוד הן מלחמה מתמדת וצריך לנהוג בה בתקיפות בהנהגת עצמו דהיינו ביצרו הרע המסית לשנות את סדריו בכל פעם. ולהיזהר שהתקיפות לא תיהפך לטבע גם כלפי אחרים, אלא לנהוג בישוב הדעת. כגון בשלום בית שאותה הסט"א שונא יותר, ויתן לך להיות תקיף מאד בסדרים בתנאי שיהיה על חשבון השלום בית. מאידך חז"ל אמרו אין התורה מתקיימת אלא במי שמתאכזר על בני ביתו. ונראה שמי שמתאכזר גם על עצמו בהתמדה ושאר עבודות שהתורה נקנית בהן מותר במדה וישוב הדעת.

למעשה רבנו חייב אותנו בכל יום ללמוד שלחן ערוך כסדר והתבודדות בכל יום. ועוד גם ללמוד גמרא ותנ"ך ומשניות, כסדר ורצה שנלמד שני סדרים בקיאות ועיון בליקוטי מוהר"ן. ואלו דברים ברורים שאמר. וכאורה לא נשאר הרבה מקום לבלבול.

עד כאן ההקדמה

¹⁷ במדבר פרק טז (ג) ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם פי כל העדה פלם קדשים ובתוכם ידוד ומדוע תתנשא על קהל ידוד:

משכיל לדוד (ג) כלם קדושים כלם שמעו וכו'. כלומר שהקדוש ברוך הוא שלח לומר להם ועתה אם שמעו תשמעו בקולי וכו' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. א"כ מכיון ששמענו בקולו הרי אנחנו כלנו ראויים לכהונה שהרי כך יעד לנו ממלכת כהנים וכו'. א"כ כלנו נקראים כהנים וגוי קדוש:

¹⁸ משנה עירובין פ"ה ד' שמעתי שמקדין בהרים. פרש רע"ב מקדין נוקבין.

¹⁹ סוטה דף מט. רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהושע: מיים שהקרב בית המקדש אין וכו'. אומר רבא: בכל יום ויום מריבה קללתו משל חבירו, שנאמר: (דברים כח טו) "בבקר תאמר מי יתן ערב ובקרב תאמר מי יתן בקר", הי בקר? אילימא בקר דלמחר, מי ידע מאי הוי? אלא דחליף. ואלא, עלמא אמאי קא מקיים? אקדושה דסידרא, וא"הא שמייה רבא דאגדתא, שנאמר: "ארץ עיפתה כמו אפל צלמות ולא סדרים", הא יש סדרים — תופיע מאופל.

*

תורה קטו

רבנו **סיפר** שהיה לו התחזקות גדול בעבודתו, דהיינו שהיה תקיף וחזק לשמור סדרי לימודו ועבודתו. ולא הניח עצמו לבלבל כלל, ודרכו הי' שהיה בורר לו איזהו דרך ישרה איך להתנהג בעבודת ה', והתחיל להתנהג באלו ההנהגות ובאותו הדרך שבחר לו. והי' מתנהג באלו ההנהגות איזה זמן, וכל מה שהיו באים עליו מחשבות אחרות לבלבלו מהנהגה זאת, ולהתנהג בדרך אחר, לא הי' שומע לאלו המחשבות כלל, והי' דוחה את אלו המחשבות מדעתו, ולא הניחם "לכנוס בדעתו כלל, רק הי' חזק ואמיץ בדעתו מאד. והיה הולך ומתנהג בדרך שבחר לו איזה זמן.

אך אח"כ בהמשך הזמן, אחר כמה שבועות, חזר ובא על דעתו איזה מחשבות שצריך להתנהג בדרך אחר, ואז אחר שכבר עבר זמן ארוך, אז יישב עצמו, ובחר לו איזה דרך וסדר אחר כפי שהי' נראה לו אז.

אבל לא הניח עצמו לבלבל בכל פעם מעבודה לעבודה ומדרך זה לדרך אחר, רק הי' חזק לילך בדרך אחד זמן גדול כנ"ל :

עד כאן ביאור חברותא לתורה קטו תנינא

*